

Vedrørende: Rammeafgørelse om bekæmpelse af racisme og fremmedhad (KOM(2001) 664).

Revideret notat. Ændringerne er markeret med kursiv.

1. Baggrund.

Rådet vedtog den 15. juli 1996 som led i en intensiveret indsats på området en fælles aktion om bekæmpelse af racisme og fremmedhad.

På Det Europæiske Råds møde i Wien i december måned 1998 godkendte stats- og regeringscheferne en handlingsplan for gennemførelsen af Amsterdam-traktatens bestemmelser om indførelse af et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed. Det fremgår af pkt. 51 i handlingsplanen, at en række lovovertrædelser, herunder racisme og fremmedhad, bedst bekæmpes ved fælles EU-tiltag. Tilsvarende lægges der i konklusionerne fra Det Europæiske Råds møde i Tampere den 15.- 16 oktober 1999 op til en styrket indsats mod racisme og fremmedhad

På denne baggrund har Kommissionen den 28. november 2001 fremsat et forslag til en rammeafgørelse om bekæmpelse af racisme og fremmedhad (KOM(2001) 664).

Forslaget til rammeafgørelse tager udgangspunkt i den fælles aktion af 15. juli 1996, men går på en række punkter videre. Forslaget til rammeafgørelse indeholder således bl.a. visse minimumskrav til medlemsstaternes sanktioner på området samt bestemmelser om medlemsstaternes straffemyndighed.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 28. – 29. november 2002 drøftede Rådet en række udestående spørgsmål vedrørende forslaget til rammeafgørelse.

Forslaget til rammeafgørelse blev ikke drøftet på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 19. december 2002.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 27. – 28. februar 2003 drøftede Rådet en række udestående spørgsmål, og forslaget til rammeafgørelse forventes forelagt på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 8. maj 2003 med henblik på at opnå politisk enighed herom.

2. Indhold.

Retsgrundlaget for forslaget til rammeafgørelse er artikel 29, artikel 31, litra e), og artikel 34, stk. 2, litra b), i Traktaten om Den Europæiske Union (TEU).

Medlemsstaterne forpligtes efter artikel 1 til at kriminalisere følgende forsætlige handlinger:

- a) offentlig tilskyndelse til forskelsbehandling, vold eller had rettet mod en gruppe af personer eller et medlem af en sådan gruppe, der er defineret under henvisning til hudfarve, race, religiøs overbevisning, herkomst eller national eller etnisk oprindelse,
- b) de i litra a) nævnte handlinger ved offentlig udbredelse eller udsendelse af skrifter, billeder eller andet materiale,
- c) offentligt forsvar for, benægtelse af eller bagatellisering af folkedrab, forbrydelser mod menneskeheden og krigsforbrydelser som defineret i artikel 6, 7 og 8 i statuten for Den Internationale Straffedomstol rettet mod en gruppe af personer eller et medlem af en sådan gruppe, der er defineret under henvisning til hudfarve, race, religiøs overbevisning, herkomst eller national eller etnisk oprindelse, og
- d) offentlig benægtelse eller bagatellisering af de forbrydelser, der er defineret i artikel 6 i Charteret for Den Internationale Krigsforbryderdomstol, og som er knyttet som bilag til London-aftalen af 8. april 1945 ("holocaust denial") rettet mod en gruppe af personer eller et medlem af en sådan gruppe, der er defineret under henvisning til hudfarve, race, religiøs overbevisning, herkomst eller national eller etnisk oprindelse.

Efter artikel 2 skal medlemsstaterne sikre, at medvirken til de i artikel 1 opregnede handlinger er strafbart.

Artikel 3, stk. 1, indeholder en forpligtelse for medlemsstaterne til at sikre, at de lovovertrædelser, der er opregnet i artikel 1 og 2, straffes med sanktioner, der er effektive, proportionale og har afskrækkende virkning. Medlemsstaterne forpligtes endvidere efter artikel 3, stk. 2, til at sikre, at der for de lovovertrædelser, der er opregnet i artikel 1, som minimum fastsættes en strafferamme på fængsel mellem 1 og 3 år.

Det følger af artikel 4, at medlemsstaterne skal sikre, at racistiske eller fremmedfjendske motiver betragtes som skærpende omstændigheder, eller at sådanne motiver alternativt tages i betragtning af domstolene ved strafudmålingen for andre lovovertrædelser end de, der er omfattet af rammeafgørelsen.

Artikel 5 indeholder nærmere regler for juridiske personers strafansvar. Bestemmelsen forpligter medlemsstaterne til at sikre, at juridiske personer kan gøres ansvarlige med hensyn til de handlinger, der er beskrevet i rammeafgørelsen, i det omfang handlingerne er begået for at skaffe den juridiske person vinding og er begået af en person, der handler enten individuelt eller som medlem af et organ under den juridiske person.

Endvidere forpligtes medlemsstaterne til at sikre, at juridiske personer også kan straffes i tilfælde, hvor f.eks. utilstrækkelig kontrol eller tilsyn fra den juridiske persons side har gjort det muligt for en person, der er underlagt den juridiske persons myndighed, at begå de nævnte lovovertrædelser.

Ifølge artikel 6 er medlemslandene forpligtede til at sikre, at der overfor juridiske personer kan iværksættes sanktioner, der er effektive, proportionale og har afskrækkende virkning, herunder bødestraf eller andre sanktioner som f.eks. udelukkelse fra offentlige ydelser og tilskud og forbud mod at udøve kommerciel virksomhed.

Efter artikel 7 berører rammeafgørelsen ikke forfatningsmæssige bestemmelser og grundlæggende principper om foreningsfrihed, *processuelle garantier*, pressefrihed og frihed til at udtrykke sig i andre medier eller regler om pressens rettigheder og ansvar, når disse regler vedrører fastlæggelse eller begrænsning af ansvar.

Ifølge artikel 8 kan medlemsstaterne udelukke strafansvar for adfærd omfattet af:

- b) Artikel 1, når adfærden er rettet mod en gruppe af personer eller et medlem af en sådan gruppe defineret under henvisning til religiøs overbevisning, og dette ikke er et påskud for at rette handlinger mod en gruppe af personer eller et medlem af en sådan gruppe defineret under henvisning til race, hudfarve, herkomst eller national eller etnisk oprindelse.

- c) Artikel 1, litra a), når adfærden vedrører forskelsbehandling, og adfærden ikke udvises på en måde, der kan tilskynde til vold eller had rettet mod en gruppe af personer eller et medlem af en sådan gruppe omfattet af artikel 1.
- d) Artikel 1, litra c) og d), når adfærden ikke udvises på en måde, der kan tilskynde til vold eller had rettet mod en gruppe af personer eller et medlem af en sådan gruppe omfattet af artikel 1.
- e) Artikel 1, hvis adfærden ikke er truende, nedværdigende eller forhånende.

Herudover indeholder artikel 8, stk. 2, en bestemmelse om, at Rådet inden 2 år efter rammeafgørelsens implementeringsfrist skal revurdere artikel 8 med henblik på at overveje, om stk. 1, litra a), b) og c) skal opretholdes.

Artikel 8, stk. 3, begrænser medlemsstaternes mulighed for at afvise anmodninger om retshjælp i strafferetlige sager med henvisning til princippet om dobbelt strafbarhed. I det omfang en stat har udelukket strafansvar efter artikel 8, stk. 1, kan anmodninger om retshjælp kun afvises med henvisning til princippet om dobbelt strafbarhed, hvis:

- a) en væsentlig del af lovovertrædelsen er foregået i landet, eller*
- b) lovovertrædelsen er begået uden for den anmodende stats territorium, og den anmodede stats lovgivning ikke giver mulighed for retsforfølgning af tilsvarende lovovertrædelser, når de er begået udenfor dens territorium.*

Artikel 9 forpligter medlemsstaterne til at sikre, at efterforskning eller retsforfølgning af handlinger omfattet af rammeafgørelsen ikke er betinget af anmeldelse fra den forurettede, i det mindste i de groveste tilfælde, når lovovertrædelsen i øvrigt er begået på den pågældende medlemsstats territorium.

Artikel 10 indeholder bestemmelser om straffemyndighed og forpligter bl.a. den enkelte medlemsstat til at etablere straffemyndighed, når lovovertrædelsen er begået helt eller delvist på medlemsstatens territorium. Herudover følger det af artikel 8, at en medlemsstat kan vælge at lade sin straffemyndighed omfatte tilfælde, hvor gerningsmanden er statsborger i den pågældende medlemsstat, eller hvor lovovertrædelsen er begået til fordel for en juridisk person, der har sit hovedsæde på den pågældende medlemsstats territorium.

Det fremgår endvidere af artikel 10, at hver medlemsstat skal sikre, at den har straffemyndighed, når lovovertrædelsen begås via et informationssystem, såvel i tilfælde, hvor gerningsmanden begår lovovertrædelsen, mens han opholder sig på medlemsstatens territorium, som i tilfælde, hvor lovovertrædelsen vedrører racistisk materiale, der er oplagret i et informationssystem på medlemsstatens område.

Medlemsstaterne skal efter artikel 11 senest den 30. juni 2004 have gennemført de nødvendige foranstaltninger i anledning af rammeafgørelsen i national ret. Efter artikel 12 ophæves den fælles aktion af 15. juli 1996, og rammeafgørelsen træder efter artikel 14 i kraft på dagen for offentliggørelsen i EF-Tidende.

3. Europa-Parlamentet.

Europa-Parlamentet har den 4. juli 2002 afgivet udtalelse om forslaget. Europa-Parlamentet har i den forbindelse fremsat en række ændringsforslag og i øvrigt støttet forslaget til rammeafgørelse.

4. Høring.

Forslaget tillige med et grundnotat om forslaget har være sendt i høring hos Præsidenten for Østre Landsret, Præsidenten for Vestre Landsret, Præsidenten for Københavns Byret, Præsidenten for Retten i Århus, Præsidenten for Retten i Odense, Præsidenten for Retten i Aalborg, Præsidenten for Retten i Roskilde, Domstolsstyrelsen, Datatilsynet, Rigspolitechefen, Rigsadvokaten, Politidirektøren i København, Den danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Foreningen af Politimestre i Danmark, Landsforeningen af beskikkede advokater, Politifuldmægtigforeningen, Politiforbundet i Danmark, Advokatrådet, Amnesty International, Det Danske Center for Menneskerettigheder, Nævnet for Etnisk Ligestilling, Dokumentations- og Rådgivningscenter for Racediskrimination samt Rådet for Etniske minoriteter.

Justitsministeriet har modtaget høringssvar fra Præsidenten for Vestre Landsret, Præsidenten for Københavns Byret, Domstolsstyrelsen, Datatilsynet, Rigspolitechefen, Rigsadvokaten, Politidirektøren i København, Den danske Dommerforening, Landsforeningen af beskikkede advokater, Politiforbundet i Danmark, Advokatrådet, Det Danske Center for Menneskerettigheder og Nævnet for Etnisk Ligestilling.

Det bemærkes, at de hørte myndigheder og organisationer blev anmodet om en udtalelse vedrørende Kommissionens oprindelige forslag af 28. november 2001. De afgivne høringssvar knytter sig således til det oprindelige forslag til rammeafgørelse, der har undergået en række

ændringer under forhandlingerne, samt Justitsministeriets grundnotat om det oprindelige forslag.

Domstolsstyrelsen, Landsforeningen af beskikkede advokater, Politiforbundet i Danmark og Præsidenten for Vestre Landsret har tilkendegivet, at man ikke har bemærkninger til forslaget.

Den Danske Dommerforening bemærker, at en gennemførelse af forslaget vil indebære, at Danmark skal ændre straffelovgivningen, herunder kriminalisere forhold, der ikke tidligere har været kriminaliseret og indføre sanktioner, der er ukendte i Danmark, og som synes at ligge fjernt fra dansk retstradition. Den Danske Dommerforening finder det i den forbindelse betydningsfuldt, at forslaget med henblik på at begrænse risikoen for fortolkningstvivel i eventuel ny lovgivning søger at anvende en terminologi, der allerede er kendt i dansk straffelovgivning.

Præsidenten for Københavns Byret tilslutter sig Den Danske Dommerforenings bemærkninger.

Datatilsynet anfører, at forslaget ikke giver anledning til databeskyttelsesretlige betænkeligheder.

Rigsadvokaten bemærker i relation til artikel 2, at spørgsmål om jurisdiktionskompetence bør reguleres i artikel 12.

For så vidt angår artikel 3 finder Rigsadvokaten ikke, at definitionen af racisme og fremmedhad er formuleret på en dækkende og hensigtsmæssig måde. Rigsadvokaten peger i den forbindelse på, at definitionen i stedet bør tage udgangspunkt i lignende definitioner, som for eksempel findes i udkastet til tillægsprotokollen til Europarådets Konvention om IT-kriminalitet og FN-konventionen om afskaffelse af alle former for racediskrimination.

For så vidt angår artikel 4 er Rigsadvokaten af den opfattelse, at bestemmelsen er formuleret således, at det ikke klart fremgår, hvilken adfærd medlemsstaterne skal kriminalisere. Rigsadvokaten anfører, at kriminaliseringsforpligtelsen bør formuleres meget præcist, da formuleringerne skal danne grundlag for fastlæggelse af gerningsindhold i straffebestemmelser. Rigsadvokaten anfører endvidere, at forpligtelserne bør formuleres således, at det er muligt i retsanvendelsen at tage fornødent hensyn til informations- og ytringsfriheden og andre grundlæggende rettigheder, ligesom nødvendigheden og berettigelsen af at inddrage disse hensyn i retsanvendelsen efter Rigsadvokatens opfattelse bør fremgå af rammeafgørelsen. Endelig er Rigsadvokaten enig i, at en gennemførelse af artikel 4 vil nødvendiggøre lovændringer.

I relation til artikel 6 finder Rigsadvokaten ikke en detaljeret regulering af de sanktioner, der skal kunne idømmes, hensigtsmæssig. Efter Rigsadvokatens opfattelse bør rammeafgørelsen alene indeholde minimumskrav til, hvilke sanktioner der skal fastsættes.

For så vidt angår artikel 9 om juridiske personers ansvar, anfører Rigsadvokaten, at bestemmelsen efter Rigsadvokatens opfattelse vil nødvendiggøre lovændringer, idet juridiske personer i medfør af straffelovens § 306 alene ifalder ansvar for overtrædelser af straffeloven, i det omfang lovovertrædelsen er sket for at skaffe den juridiske person vinding.

Politidirektøren i København anfører i relation til artikel 4, litra e), at det bør præciseres i hvilket omfang journalister og redaktører kan drages til ansvar for de i bestemmelsen opregnede handlinger.

Rigspolitichefen oplyser, at Rigspolitichefens indberetningsordning vedrørende kriminelle forhold og hændelser, der kan have racistisk baggrund, ved rundskrivelse af 18. december 2001 er ændret på flere måder. Indberetningsordningens beskrivelse af kravene til de omfattede kriminelle forholdes baggrund er herefter i overensstemmelse med definitionen af racisme og fremmedhad i rammeafgørelsens artikel 3.

For så vidt angår artikel 15 vedrørende udveksling af oplysninger finder Rigspolitichefen rækkevidden uklar.

Nævnet for Etnisk Ligestilling støtter det overordnede formål med rammeafgørelsen, idet Nævnet blandt andet henviser til, at udviklingen inden for IT-området har gjort det muligt at udsprede racisme og fremmedhad over landegrænserne.

Nævnet for Etnisk Ligestilling finder det endvidere positivt, at benægtelse af holocaust og medvirken til en racistisk eller fremmedfjendsk organisations kriminelle virksomhed vil skulle kriminaliseres.

Det Danske Center for Menneskerettigheder finder det positivt, at Rådet tager skridt til at vedtage en rammeafgørelse om bekæmpelse af racisme og fremmedhad. Centret anfører, at disse forbrydelser udgør alvorlige krænkelse af menneskerettigheder og menneskelig værdighed. Forslaget til rammeafgørelse sigter mod at styrke den fælles retshåndhævelse, og det retlige samarbejde er væsentligt i den henseende.

Centret finder ikke, at forslaget går videre end allerede eksisterende krav i internationale menneskerettighedskonventioner.

Derimod finder Centret, at rammeafgørelsen på enkelte punkter ikke har samme rækkevidde som de bestemmelser i FN-konventionen om afskaffelse af alle former for racediskrimination, der vedrører racisme og fremmedhad.

Centret anfører i den forbindelse, at FN-konventionens anvendelsesområde bl.a. er videregående i forhold til rammeafgørelsens artikel 4, litra f), idet konventionen indeholder en forpligtelse til at forbyde racistiske organisationer.

Centret anfører desuden, at forslaget indledning (præambel) ud fra en retspolitisk betragtning vil kunne styrkes, hvis det heri understreges, at racebegrebet er en sociologisk konstruktion.

Advokatrådet anfører, at Rådet støtter tiltag til bekæmpelse af racisme og fremmedhad.

For så vidt angår kriminaliseringsforpligtelsen i artikel 4, litra a)-e), anfører Advokatrådet, at bestemmelserne efter Rådets opfattelse indebærer, at der må foretages justeringer i straffelovgivningen, herunder navnlig straffelovens § 266b, og at sådanne ændringer vil indebære en indskrænkning af ytringsfriheden i forhold til de regler, der gælder i dag.

For så vidt angår artikel 6, stk. 4, vedrørende supplerende eller alternative sanktioner udtaler Advokatrådet sig imod at fastsætte regler om fratagelse af borgerlige eller politiske rettigheder og indbetaling til velgørenhedsorganisationer.

Herudover bemærker Advokatrådet, at Rådet er skeptisk over for artikel 14 om politiske forbrydelser og artikel 15 om udveksling af oplysninger.

Der vil blive gennemført en fornyet høring forud for Rådets vedtagelse af rammeafgørelsen.

5. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde.

Sagen har senest været drøftet på et møde i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 22. april 2003.

6. Subsidiaritetsprincippet.

Udkastet til rammeafgørelse ses ikke at være i strid med subsidiaritetsprincippet.

7. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser.

Efter straffelovens § 266 b (racisme-paragraffen) straffes den, der offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds fremsætter udtalelse eller anden meddelelse, ved hvilken en gruppe af personer trues, forhånes eller nedværdiges på grund af sin race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse, tro eller seksuelle orientering, med bøde eller fængsel indtil 2 år. Ved straffens udmåling skal det betragtes som en skærpende omstændighed, at forholdet har karakter af propagandavirksomhed.

Artikel 1 i udkastet til rammeafgørelse indeholder en opregning af en forholdsvis bred række handlinger, som medlemsstaterne forpligtes til at kriminalisere. Herudover indeholder artikel 8 en række former for adfærd, som medlemsstaterne kan udelukke fra strafansvar, hvis adfærden ikke udøves under bestemte forudsætninger.

Ifølge artikel 8, stk. 1, litra d), kan medlemsstaterne således udelukke strafansvar for adfærd omfattet af artikel 1, hvis adfærden ikke er truende, nedværdigende eller forhånende. Bestemmelsen fastsætter dermed en række kvalificerende omstændigheder, som medlemsstaterne kan vælge at lade være en forudsætning for strafbar adfærd. Det er på denne baggrund vurderingen, at de i artikel 1 opregnede handlinger sammenholdt med artikel 8, stk. 1, litra d), i det foreliggende udkast til rammeafgørelse må anses for omfattet af straffelovens § 266 b.

Herudover opfylder straffelovens § 266 b forslaget strafferammekrav på fængsel mellem 1 og 3 år.

For så vidt angår artikel 4 i udkastet til rammeafgørelse om racistiske og fremmedfjendske motiver fremgår det af den generelle regel om straffastsættelse i straffelovens § 80, at der ved straffens udmåling skal tages hensyn til lovovertrædelsens grovhed og til oplysninger om gerningsmandens person, herunder hans almindelige person og sociale forhold, hans forhold før og efter gerningen samt hans bevæggrunde til denne. Racistiske eller fremmedfjendske motiver til en bestemt lovovertrædelse vil således også efter dansk ret kunne tillægges skærpene betydning ved strafudmålingen. En gennemførelse af artikel 4 i dansk ret, således som bestemmelsen er formuleret i det foreliggende udkast, skønnes derfor ikke at nødvendiggøre lovændringer.

Artikel 8, stk. 3, hvorom der endnu ikke er opnået enighed, vil i sin nuværende udformning kræve lovændringer, idet dansk imødekommelse af anmodninger om retshjælp fra andre lande i visse tilfælde forudsætter, at der er tale om strafbare forhold efter dansk ret.

De øvrige bestemmelser i det foreliggende forslag til rammeafgørelse, herunder det foreliggende forslags bestemmelser om juridiske personer ansvar, iværksættelse af retsforfølgning samt straffemyndighed skønnes ligeledes ikke at nødvendiggøre lovændringer.

Forslaget til rammeafgørelse ses ikke at have statsfinansielle konsekvenser.

8. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg.

Udkastet til rammeafgørelse tillige med et grundnotat herom blev oversendt til Folketingets Retsudvalg den 18. februar 2002 og til Folketingets Europaudvalg den 11. februar 2002.

Sagen blev forelagt for Folketingets Retsudvalg og Europaudvalg til orientering forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 28. – 29. november 2002. Aktuelle notater blev oversendt til udvalgene den 15. november 2002.

Sagen blev ligeledes forelagt for Folketingets Retsudvalg og Europaudvalg til orientering forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 19. december 2002. Aktuelle notater blev oversendt til udvalgene henholdsvis den 6. december 2002 og den 11. december 2002.

Herudover blev sagen forelagt for Folketingets Retsudvalg og Europaudvalget til orientering forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 27. – 28. februar 2003. Aktuelle notater blev oversendt til udvalgene den 13. februar 2003.

Vedrørende: Rådets afgørelse om anvendelse på Gibraltar af EU-bestikkelseskonventionen.

Nyt notat.

1. Baggrund.

Medlemsstaterne undertegnede den 26. maj 1997 EU-konventionen om bekæmpelse af bestikkelse, som involverer tjenestemænd ved De Europæiske Fællesskaber eller i Den Europæiske Unions medlemsstater (i det følgende benævnt "konventionen").

Danmark ratificerede konventionen den 2. oktober 2000. Enkelte medlemsstater har endnu ikke ratificeret konventionen, som derfor ikke er trådt i kraft.

Konventionen blev indgået i henhold til afsnit VI i Traktaten om Den Europæiske Union før den 1. juni 2000, hvor ordningen mellem Spanien og Storbritannien vedrørende Gibaltars forhold til EU- og EF-instrumenter samt tilknyttede traktater trådte i kraft. Konventionen indeholder på denne baggrund ikke særlige bestemmelser om Gibraltar og finder derfor ikke anvendelse på Gibraltar.

Da det anses for ønskeligt, at konventionen finder anvendelse på Gibraltar, har Storbritannien fremlagt et udkast til Rådets afgørelse om anvendelse af konventionen på Gibraltar. Forslaget forventes forelagt på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 8. maj med henblik på om muligt at blive vedtaget.

2. Indhold.

Efter udkastet til Rådets afgørelse finder konventionen anvendelse på Gibraltar, og det bestemmes, at afgørelsen har virkning fra dagen for offentliggørelse i De Europæiske Fællesskabers Tidende.

3. Europa-Parlamentet.

Forslaget har ikke været forelagt for Europa-Parlamentet til udtalelse.

4. Høring.

Forslaget har ikke været sendt i høring.

5. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde.

Sagen har været drøftet på et møde i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 22. april 2003.

6. Subsidiaritetsprincippet.

Forslaget ses ikke at være i strid med subsidiaritetsprincippet.

7. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser.

Konventionen blev gennemført i dansk ret ved lov nr. 228 af 4. april 2000 om ændring af straffeloven. Ved lovændringerne blev straffelovens bestemmelser om bestikkelse udvidet uden territorial afgrænsning, og forslaget har derfor ingen lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

8. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg.

Forslaget har ikke tidligere været fremlagt for Folketingets Retsudvalg og Europaudvalg.

Vedrørende: Fælles erklæring i forbindelse med ændringsprotokollen til den europæiske konvention om bekæmpelse af terrorisme.

Nyt notat.

1. Baggrund.

På baggrund af terrorangrebene i USA den 11. september 2001 besluttede Europarådets ministerkomité at nedsætte en tværfaglig arbejdsgruppe om international bekæmpelse af terrorisme. Arbejdsgruppen fik bl.a. til opgave at undersøge muligheden for at opdatere den europæiske konvention fra 1997 til bekæmpelse af terrorisme.

Den 13. februar 2003 vedtog stedfortræderkomitéen ændringsprotokollen. Protokollen forventes at blive åbnet for undertegnelse i forbindelse med Ministerkomitéens 112. session den 15. maj 2003. Regeringen agter på Danmarks vegne at undertegne protokollen i denne forbindelse.

Det græske formandskab har fremlagt et udkast til en fælles erklæring fra medlemsstaterne i forbindelse med undertegnelsen af ændringsprotokollen.

Det forventes, at udkastet til fælles erklæring vil blive forelagt på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 8. maj 2003 med henblik på om muligt at opnå enighed om afgivelse af en sådan erklæring.

2. Indhold.

Formålet med den europæiske terrorismekonvention er at begrænse terroristers mulighed for at undgå retsforfølgning ved at flygte fra gerningslandet.

Med ændringsprotokollen ændres en række af konventionens bestemmelser, hvorved anvendelsesområdet for konventionen bliver udvidet betragteligt.

Terrorismekonventionen supplerer den europæiske udleveringskonvention af 13. december 1957 og den europæiske konvention af 20. april 1959 om gensidig bistand i straffesager. Med den europæiske terrorismekonvention begrænses de kontraherende staters mulighed for at afvise anmodninger om udlevering og retshjælp med henvisning til, at der er tale om en politisk forbrydelse.

Med ændringsprotokollen udvides listen af forbrydelser, der ikke kan betragtes som politiske forbrydelser i forbindelse med udlevering ved henvisning til ni allerede ikrafttrådte internationale konventioner.

Ændringsprotokollen indeholder i artikel 9 en bestemmelse, hvorefter de kontraherende stater har mulighed for at indgå bilaterale eller multilaterale aftaler med andre lande med henblik på at supplere bestemmelserne i konventionen eller forbedre anvendelsen af principperne i konventionen.

Efter udkastet til fælles erklæring forpligter medlemsstaterne sig til - i stedet for at anvende terrorismekonventionens bestemmelser - at anvende de relevante bestemmelser i de retsakter, der er vedtaget med hjemmel i Traktaten om den Europæiske Union (TEU), herunder særligt bestemmelserne i rammeafgørelsen af 13. juni 2002 om den europæiske arrestordre m.v.

Efter udkastet til erklæring forpligter medlemsstaterne sig ligeledes til at anvende de relevante bestemmelser i de retsakter, der er vedtaget med hjemmel i TEU, herunder særligt bestemmelserne i rammeafgørelsen af 13. juni 2002 om den europæiske arrestordre m.v., i forhold til den europæiske udleveringskonvention fra 1957.

3. Europa-Parlamentet.

Der har ikke været foretaget høring af Europa-Parlamentet.

4. Høring.

Forslaget har ikke været sendt til høring.

5. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde.

Sagen har senest været drøftet på et møde i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 22. april 2003.

6. Subsidiaritetsprincippet.

Udkastet til erklæring ses ikke at være i strid med subsidiaritetsprincippet.

7. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser.

Udkastet til erklæring har ikke lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

8. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg.

Udkastet til erklæring har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg.

Vedrørende: Aftale mellem EU og USA om udlevering og gensidig retshjælp i straffesager.

Revideret notat. Ændringerne er markeret med kursiv.

1. Baggrund.

På baggrund af terrorangrebene i USA den 11. september 2001 blev der afholdt et ekstraordinært rådsmøde (retlige og indre anliggender samt civilbeskyttelse) den 20. september 2001 og et ekstraordinært møde i Det Europæiske Råd den 21. september 2001 med henblik på at drøfte mulighederne for at styrke bekæmpelsen af terrorisme. Rådet og Det Europæiske Råd vedtog i forbindelse hermed en række konklusioner vedrørende initiativer som led i en styrkelse af indsatsen på området.

I konklusionerne lægges der op til en nærmere undersøgelse af mulighederne for at indgå en aftale mellem EU og USA på grundlag af artikel 38 i Traktaten om Den Europæiske Union (TEU) med henblik på at styrke det strafferetlige samarbejde om bekæmpelse af bl.a. terrorisme.

På den baggrund vedtog Rådet på rådsmødet (retlige og indre anliggender samt civilbeskyttelse) den 25. – 26. april 2002 et forhandlingsmandat med henblik på bemyndigelse af formandskabet til at indlede forhandlinger med USA om indgåelse af en aftale om udlevering og gensidig retshjælp i straffesager.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 28. – 29. november 2002 orienterede formandskabet om status for forhandlingerne. Rådet drøftede endvidere formandskabets oplæg til de fortsatte forhandlinger med USA.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 19. december 2002 præsenterede det danske formandskab et udkast til aftale mellem EU og USA.

Et revideret udkast til aftale mellem EU og USA om udlevering og gensidig retshjælp i straffesager blev forelagt på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 27. – 28. februar 2003.

Det forventes, at et nyt revideret udkast til aftale mellem EU og USA vil blive forelagt på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 8. maj 2003 med henblik på, at Rådet om muligt når til politisk enighed om aftalen.

Det forventes endvidere, at et udkast til rådsafgørelse, der bemyndiger formanden for Rådet til at undertegne aftalen, vil blive forelagt på rådsmødet.

Som nævnt nedenfor er de kontraherende parter i aftalen Den Europæiske Union og USA, hvilket indebærer, at medlemsstaterne ikke i medfør af aftalen er direkte forpligtet over for USA. Udkastet til aftale skal således gennemføres ved en rådsafgørelse. Det er tanken, at der først skal vedtages en rådsafgørelse, der bemyndiger formanden for Rådet til at undertegne aftalen. Herefter vil der skulle vedtages en rådsafgørelse, der sætter aftalen i kraft i forholdet mellem USA og de enkelte medlemsstater.

2. Indhold.

Det følger af artikel 38, jf. artikel 24, i TEU, at Rådet kan bemyndige formandskabet, der om nødvendigt bistås af Kommissionen, til at indlede forhandlinger med en eller flere stater eller internationale organisationer om indgåelse af en aftale om politisamarbejde og retligt samarbejde i straffesager. Sådanne aftaler indgås af Rådet med enstemmighed efter henstilling fra formandskabet. Ingen aftale er bindende for en medlemsstat, hvis repræsentant i Rådet meddeler, at medlemsstaten må opfylde de krav, der gælder ifølge dens egen forfatningsmæssige procedure. De øvrige medlemmer af Rådet kan vedtage, at aftalen skal gælde foreløbigt for dem.

Formandskabet har på denne baggrund forelagt et udkast til aftale, der afspejler forudsætningerne i TEU artikel 38, jf. artikel 24. De kontraherende parter i aftalen er Den Europæiske Union og USA, hvilket indebærer, at medlemsstaterne ikke i medfør af aftalen er direkte forpligtet over for USA. Udkastet til aftale vil imidlertid blive gennemført ved en rådsafgørelse, hvorefter medlemsstaterne i kraft af intern EU-ret vil være forpligtet til at anvende aftalen. Endvidere forudsættes det i udkastet til aftale, at alle medlemsstater og USA forud for aftalens ikrafttræden udveksler diplomatiske noter, hvor parterne tilkendegiver at ville anvende aftalen i deres bilaterale samarbejde.

Udkastet til aftale supplerer national ret i medlemsstaterne og de bilaterale aftaler, der allerede er indgået mellem medlemsstaterne og USA, vedrørende udlevering og gensidig retshjælp i straffesager. Alle medlemsstater har indgået en bilateral aftale om udlevering med USA, mens 11 medlemsstater har indgået en bilateral aftale om gensidig retshjælp med USA. Mellem Danmark og USA foreligger en bilateral aftale om udlevering af 22. juni 1972, mens Danmark ikke har indgået en bilateral aftale med USA om gensidig retshjælp i straffesager.

Samarbejdet mellem medlemsstaterne og USA vedrørende udlevering og gensidig retshjælp i straffesager vil således fortsat i vidt omfang finde sted på grundlag af bilaterale aftaler og national ret. Det indebærer bl.a., at de grundlæggende betingelser for udlevering, der fremgår af de bilaterale aftaler, fortsat vil finde anvendelse, ligesom udlevering og gensidig retshjælp i straffesager fortsat vil kunne afslås under henvisning til de grunde, der følger af de bilaterale aftaler eller national ret. Endvidere er der intet i udkastet til aftale, der ændrer ved EU's – og dermed

medlemsstaternes – forpligtelser i forhold til relevante internationale konventioner, herunder Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

For så vidt angår spørgsmålet om udlevering og gensidig retshjælp i straffesager i forbindelse med lovovertrædelser, der i USA kan straffes med dødsstraf, indebærer udkastet til aftale, at dette spørgsmål fortsat afgøres i overensstemmelse med de bilaterale aftaler og national ret. Alle medlemsstater har således i dag bestemmelser i de bilaterale udleveringsaftaler med USA, der regulerer dette spørgsmål. Disse aftaler indebærer, at medlemsstaterne ikke udleverer personer til dødsstraf, og disse aftaler vil således fortsat finde anvendelse.

Udkastet til aftale indeholder herudover en række bestemmelser vedrørende udlevering og gensidig retshjælp i straffesager, hvis formål er at forenkle og effektivisere det strafferetlige samarbejde mellem EU og USA.

For så vidt angår **gensidig retshjælp i straffesager** indeholder udkastet til aftale bl.a. bestemmelser om følgende emner:

a. Identifikation af bankkonti og udveksling af oplysninger om bankoplysninger og banktransaktioner

Bestemmelsen bygger på artikel 1 i protokollen af 16. oktober 2001 til konventionen af 29. maj 2002 om gensidig retshjælp i straffesager mellem EU's medlemsstater (2000-konventionen). Bestemmelsen indebærer, at de kontraherende parter under visse betingelser skal yde bistand i forbindelse med identifikation af bankkonti samt i forbindelse med anmodninger om bankoplysninger og banktransaktioner. Bestemmelsen indebærer endvidere, at anmodninger om gensidig retshjælp i straffesager ikke må afvises under henvisning til nationale regler om bankhemmelighed.

b. Fælles efterforskningshold

Efter denne bestemmelse skal de kontraherende parter, hvis de ikke allerede har mulighed herfor, gennemføre de nødvendige foranstaltninger med henblik på i konkrete straffesager at kunne etablere fælles efterforskningshold. I forbindelse med etablering af et fælles efterforskningshold skal de involverede lande aftale de nærmere betingelser for efterforskningsholdets arbejde. Det gælder bl.a. holdets sammensætning og reglerne for holdets arbejde. Det er de relevante lande, der afgør, om der er grundlag for etablering af et fælles efterforskningshold. Bestemmelsen indeholder således ingen forpligtelse for et land til at deltage i et efterforskningshold. Hvis et efterforskningshold etableres i Danmark, vil holdet skulle ledes af en repræsentant for de danske

myndigheder, og efterforskningsholdet vil udføre sine opgaver i overensstemmelse med dansk ret.

Bestemmelsen er inspireret af artikel 13 i 2000-konventionen.

c. Videokonferencer

Udkastet til aftale indeholder endvidere en bestemmelse, der skal gøre det muligt at yde bistand i forbindelse med gennemførelse af afhøringer ved hjælp af videokonference. Denne bestemmelse er inspireret af artikel 10 i 2000-konventionen.

d. Databeskyttelse

Udkastet til aftale indeholder ligeledes en bestemmelse om databeskyttelse. Bestemmelsen vedrører det begærende lands anvendelse af de oplysninger, der modtages fra det anmodede land som led i gensidig retshjælp i straffesager. Bestemmelsen indebærer bl.a., at de oplysninger, der fremsendes, må anvendes som led i strafferetlig efterforskning og retsforfølgning. Endvidere må oplysningerne anvendes til andre formål, hvis de allerede er offentliggjort som led i gennemførelsen af en retsanmodning. Endelig må oplysningerne anvendes i forbindelse med andre procedurer, som har tilknytning til strafferetlig efterforskning og retsforfølgning. Det kan f.eks. være i forbindelse med erstatningssager eller i forbindelse med sager om rettighedsfrakendelse, der er en følge af en straffesag.

Bestemmelsen er i vidt omfang identisk med artikel 23 i 2000-konventionen.

Herudover indeholder udkastet til aftale bestemmelser, der skal forenkle procedurene for fremsendelse af anmodninger om retshjælp.

Med hensyn til **udlevering** indeholder udkastet til aftale bl.a. følgende bestemmelser:

e. Fastlæggelse af hvilke lovovertrædelser, der kan føre til udlevering

Udkastet til aftale indeholder en bestemmelse, der indebærer, at en lovovertrædelse kan føre til udlevering, hvis lovovertrædelsen i både det begærende og det anmodede land kan straffes med frihedsstraf i mere end 1 år.

Baggrunden for bestemmelsen er, at en række af de ældre bilaterale aftaler om udlevering mellem USA og medlemsstaterne, herunder aftalen mellem Danmark og USA, er begrænset til bestemte lovovertrædelser, som er opført på en liste i aftalen. Udkastet til aftale indebærer på dette

punkt, at lovovertrædelsen for at kunne føre til udlevering – hvis de øvrige betingelser for udlevering i øvrigt opfyldt – alene skal opfylde det nævnte strafferammekrav. Listerne i de ældre bilaterale aftaler vil således ikke længere finde anvendelse. Det betyder bl.a., at der ikke længere i en udleveringssag mellem Danmark og USA vil opstå tvivl, om en konkret lovovertrædelse er omfattet af listen i aftalen og dermed vil kunne føre til udlevering.

f. Midlertidig overførelse

Det forekommer i en række tilfælde, at et land har truffet afgørelse om udlevering, men samtidig bestemmer, at udleveringens iværksættelse udsættes, fordi der i de pågældende land enten er indledt retsforfølgning mod den pågældende, eller fordi den pågældende er ved at fuldbyrde en frihedsstraf. Udkastet til aftale indebærer på dette punkt, at det land, der har truffet afgørelse om udlevering, vil kunne beslutte, at den pågældende midlertidigt overføres til det begærende land med henblik på retsforfølgning.

Bestemmelsen, der er inspireret af en tilsvarende bestemmelse i den europæiske konvention af 1957 og en bestemmelse i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre m.v., er fakultativ, og indeholder således ingen forpligtelse til at træffe afgørelse om midlertidig overførelse.

g. Forenklet udleveringsprocedure ved samtykke

I de tilfælde, hvor den person, som begæres udleveret, giver samtykke til udleveringen, findes der i dag regler i USA som muliggør en forenklet udleveringsprocedure, således at personen i disse tilfælde udleveres i løbet af meget kort. Det er endvidere mellem medlemsstaterne i konventionen af 10. marts 1995 om forenklet procedure om udlevering fastlagt tilsvarende regler.

Udkastet til aftale indeholder en bestemmelse, der i et vist omfang er inspireret af de eksisterende regler, dog således at der ikke er en forpligtelse til at iværksætte en forenklet udleveringsprocedure i sådanne tilfælde. For Danmarks vedkommende indeholder udleveringsloven alene særlige regler for forenklet udleveringsprocedure mellem Danmark og de øvrige EU-lande. Justitsministeriet vil imidlertid i sådanne tilfælde hurtigt kunne træffe afgørelse om udlevering, hvis betingelserne for udlevering i øvrigt er opfyldt.

h. Forenklede regler for fremsendelse m.v. af udleveringsbegæringer

Reglerne om fremsendelse af udleveringsbegæringer mellem USA og medlemsstaterne er meget omstændelige og indeholder en række krav til bekræftelse og legalisering hos forskellige myndigheder af udleveringsbegæringen og de dokumenter, der ledsager begæringen.

Udkastet til aftale indebærer på dette punkt en betydelig forenkling, idet udleveringsbegæringer og de medfølgende dokumenter fremover alene vil skulle bekræftes og legaliseres af en myndighed, f.eks. det pågældende lands justitsministerium.

Endvidere vil anmodninger om foreløbig anholdelse med henblik på udlevering fremover kunne fremsendes direkte mellem landenes justitsministerier, således at disse anmodninger ikke behøver at blive fremsendt ad diplomatiske kanaler. Endelig vil anmodninger om udlevering, der fremsendes efter, at der er foretaget foreløbig anholdelse, kunne fremsendes til det anmodede lands ambassade i det begærende land, der herefter vil sørge for, at anmodningen videregives til de kompetente myndigheder. Dette har betydning, fordi der i sådanne situationer er en frist for fremsendelse af en udleveringsbegæring, og denne frist vil blive afbrudt ved modtagelsen på ambassaden. Det indebærer f.eks., at Danmark i disse tilfælde kan indgive begæringen på den amerikanske ambassade i København.

Herudover indeholder udkastet til aftale enkelte tekniske bestemmelser om transit og fremsendelse af supplerende oplysninger i udleveringssager.

Udkastet til aftale indeholder ikke bestemmelser om udlevering af egne statsborgere, politiske forbrydelser eller forældelse i forbindelse med udleveringssager.

4. Europa-Parlamentet.

Sagen har ikke været forelagt for Europa-Parlamentet.

5. Høring.

Der er ikke foretaget høring i anledning af sagen.

6. Specialudvalget.

Sagen har senest været drøftet i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 22. april 2003.

7. Subsidiaritetsprincippet.

Aftaleudkastet ses ikke at være i strid med subsidiaritetsprincippet.

8. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser.

Det har endnu ikke været muligt at vurdere, hvorvidt udkastet til aftale mellem EU og USA om udlevering og gensidig retshjælp i straffesager vil have lovgivningsmæssige konsekvenser. Det må dog antages, at bestemmelsen i det foreliggende udkast til aftale vedrørende udlevering for flere strafbare forhold vil nødvendiggøre en ændring af udleveringslovens § 3, stk. 3, der i dag er udformet fakultativt.

Forhandlingerne har ikke statsfinansielle konsekvenser.

9. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg.

Udkastet til aftale mellem EU og USA om udlevering og gensidig retshjælp i straffesager blev forelagt for Folketingets Retsudvalg og Europaudvalg til orientering forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 27.- 28. februar 2003. Aktuelle notater blev oversendt til udvalgene den 13. februar 2003.

Et første udkast til aftale mellem EU og USA om udlevering og gensidig retshjælp i straffesager blev forelagt for Folketingets Retsudvalg og Europaudvalg til orientering forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 19. december 2002. Aktuelle notater blev oversendt til udvalgene henholdsvis den 6. december 2002 og den 11. december 2002.

Forhandlingerne om indgåelse af en aftale mellem EU og USA om udlevering og gensidig retshjælp i straffesager blev forelagt for Folketingets Retsudvalg og Europaudvalg til orientering forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 28. – 29. november 2002. Aktuelle notater blev oversendt til udvalgene den 15. november 2002.

Forslaget til forhandlingsmandat med henblik på Rådets bemyndigelse af formandskabet til at indlede forhandlinger med USA om indgåelse af en aftale mellem EU og USA om udlevering og gensidig retshjælp i straffesager blev forelagt for Folketingets Retsudvalg og Europaudvalg til orientering forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender samt civilbeskyttelse) den 25. –26. april 2002. Aktuelle notater blev oversendt til udvalgene henholdsvis den 11. og 15. april 2002.

Herudover blev udkast til rådskonklusioner forelagt for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg forud for det ekstraordinære rådsmøde den 20. september 2001. Et aktuelt notat om sagen blev oversendt den 18. september 2001. Rådskonklusionerne blev efterfølgende oversendt til Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg den 21. september 2001.

Endvidere blev Folketingets Europaudvalg den 21. september 2001 orienteret om det ekstraordinære møde i Det Europæiske Råd samme dag. Folketingets Europaudvalg modtog efterfølgende

den 25. september 2001 en mundtlig redegørelse for det ekstraordinære møde i Det Europæiske Råd, ligesom konklusionerne fra mødet er oversendt til udvalget.

Gennemførelsen af rådskonklusionerne har endvidere været forelagt til orientering forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender samt civilbeskyttelse) den 16. oktober 2001. Et aktuelt notat om sagen blev oversendt til Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg henholdsvis den 2. oktober og 5. oktober 2001.

Gennemførelsen af rådskonklusioner har endelig været forelagt til orientering forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender samt civilbeskyttelse) den 6. – 7. december 2001. Et aktuelt notat blev oversendt til udvalgene den 3. december 2001.

Forbindelserne med USA blev endvidere forelagt til orientering for rådsmødet (retlige og indre anliggender samt civilbeskyttelse) den 28. februar 2002. Et aktuelt notat blev oversendt til udvalgene den 14. februar 2002.

Vedrørende: Rameafgørelse om anvendelse af princippet om gensidig anerkendelse af bødestraffe.

Revideret notat. Ændringerne er markeret med kursiv.

1. Baggrund.

På sit møde i december måned 1998 godkendte Det Europæiske Råd en handlingsplan udarbejdet af Rådet og Kommissionen med henblik på gennemførelse af Amsterdam-traktatens bestemmelser om et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed. Et af formålene med planen er, at der gennem fælles handling inden for det politimæssige og strafferetlige samarbejde skal iværksættes en intensiveret indsats for bl.a. at forebygge og bekæmpe organiseret kriminalitet, navnlig terrorisme, menneskehandel, overgreb mod børn, ulovlig våbenhandel, korruption samt svig.

Målet skal bl.a. nås gennem et tættere samarbejde mellem medlemslandenes politimyndigheder og de retlige myndigheder. Det fremgår af handlingsplanen, at der inden to år efter Amsterdam-traktatens ikrafttræden bør iværksættes en proces med henblik på at forenkle procedurerne for gensidig anerkendelse af kendelser og domme i straffesager.

I forbindelse med Det Europæiske Råds møde i Tampere den 15. - 16. oktober 1999 blev rammerne for det fremtidige arbejde med henblik på gensidig anerkendelse af kendelser og domme i straffesager fastlagt, jf. konklusionernes pkt. 33, 36 og 37, der har følgende indhold:

”33. En øget gensidig anerkendelse af retsafgørelser og domme vil sammen med den nødvendige indbyrdes tilnærmelse af lovgivningen kunne lette samarbejdet mellem myndighederne og fremme den retlige beskyttelse af den enkeltes rettigheder. Det Europæiske Råd støtter derfor princippet om gensidig anerkendelse, der efter dets mening bør være hjørnестenen i det retlige samarbejde inden for EU på både det civilretlige og det strafferetlige område. Princippet bør gælde for såvel domme som andre afgørelser truffet af retlige myndigheder.”

”36. Princippet om gensidig anerkendelse bør også gælde kendelser, der afsiges under straffesagens forberedelse, især når de giver de kompetente myndigheder mulighed for hurtigt at sikre bevismateriale og beslaglægge aktiver, der let kan flyttes; bevismateriale, der på lovlig vis er indsamlet af myndighederne i en medlemsstat, bør kunne fremlægges for domstolene i de øvrige medlemsstater under hensyn til de dér gældende regler.”

”37. Det Europæiske Råd anmoder Rådet og Kommissionen om inden december 2000 at vedtage et program med foranstaltninger med henblik på gennemførelse af princippet om gensidig anerkendelse. I forbindelse med dette program bør der også sættes et arbejde i gang med hensyn til et europæisk tvangsfuldbyrdelsesdokument og de aspekter af retsplejen, som det skønnes nødvendigt at vedtage fælles minimumsstandarder for, således at princippet om gensidig anerkendelse lettere kan gennemføres under overholdelse af medlemsstaternes grundlæggende retsprincipper.”

Rådet vedtog den 29. november 2000 i overensstemmelse med konklusionerne fra Det Europæiske Råds møde i Tampere et program for foranstaltninger med henblik på gennemførelse af princippet om gensidig anerkendelse af afgørelser i straffesager. Pkt. 3.2. i programmet har følgende ordlyd:

”Mål: Sikre inddrivelse af bødestrafte, som en medlemsstat har idømt fysiske eller juridiske personer, i en anden medlemsstat. Man bør i den forbindelse være opmærksom på bestemmelserne herom i konventionen af 13. november 1991 mellem De Europæiske Fællesskabers medlemsstater om gennemførelse af udenlandske afgørelser på det strafferetlige område.

Foranstaltning nr. 18: Udarbejdelse af et instrument, der gør det muligt for bopælsstaten at sikre inddrivelse af bødestrafte, som en fysisk eller juridisk person er blevet idømt i en anden medlemsstat. I dette instrument vil der kunne fastlægges bestemmelser om automatisk inddrivelse af bøder, der er idømt for lovovertrædelser, eller eventuelt forenklet godkendelsesprocedure. Instrumentet bør i videst muligt omfang indeholde bestemmelser om den procedure, der skal følges i tilfælde af manglende betaling. Der skal under drøftelserne tages hensyn til forskellene mellem EU's medlemsstater for så vidt angår juridiske personers ansvar.”

På denne baggrund har Frankrig, Sverige og Storbritannien fremsat et forslag til en rammeafgørelse om anvendelse af princippet om gensidig anerkendelse på bødestrafte.

På rådsmøderne (retlige og indre anliggender) den 14. – 15. oktober, 28. – 29. november, 19. december 2002 og 27.- 28. februar 2003 drøftede Rådet en række udestående spørgsmål.

Udkastet til rammeafgørelsen forelægges på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 8.maj 2003 med henblik på at opnå politisk enighed om rammeafgørelsen.

2. Indhold.

Forslaget, der er udarbejdet med hjemmel i artikel 31, litra a, og artikel 34, stk. 2, litra b, i Traktaten om Den Europæiske Union (TEU), indebærer, at bødef afgørelser truffet i en medlemsstat (domsstaten) som udgangspunkt skal anerkendes af den medlemsstat, der skal gennemføre afgørelsen (fuldbyrdesstaten), uden yderligere formaliteter og gennemføres omgående på samme måde, som hvis der havde været tale om en national afgørelse. Forslaget bygger på den forenkede procedure for eksekvatur, som er fastlagt i Rådets forordning af 1. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (Bruxelles I – forordningen).

Forslagets artikel 1 indeholder definitioner af de begreber, der anvendes i rammeafgørelsen.

En ”afgørelse” omfatter en endelig afgørelse, hvorved en fysisk eller juridisk person pålægges en bøde, hvad enten afgørelsen er truffet af en domstol eller af en administrativ myndighed i forbindelse med overtrædelse af strafferetlige regler, hvis afgørelsen i øvrigt kan indbringes for en domstol med kompetence i straffesager. Herudover omfatter definitionen af en ”afgørelse” en endelig afgørelse, hvorved en fysisk eller juridisk person pålægges en bøde af en administrativ myndighed for overtrædelse af administrative regler, hvis afgørelsen kan indbringes for en domstol med kompetence i straffesager. Endelig er en afgørelse vedrørende administrative forseelser omfattet af definitionen ”afgørelse”, når afgørelsen er truffet af en domstol med kompetence i straffesager.

”Bødestraf” defineres som en forpligtelse til at betale et fastsat beløb, herunder erstatning til ofre, der pålægges i forbindelse med en straffesag, og sagsomkostninger. Begrebet omfatter ikke afgørelser om konfiskation eller afgørelser, der kan gennemføres i medfør af Rådets forordning af 1. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (Bruxelles I – forordningen).

”Domsstaten” er den medlemsstat, der har truffet en afgørelse om en bødestraf, mens ”fuldbyrdesstaten” er den medlemsstat, der skal fuldbyrde afgørelsen (inddrive bøden).

Efter artikel 1a skal medlemsstaterne meddele Rådssekretariatet, hvilke nationale myndigheder der er kompetente til at handle i medfør af rammeafgørelsen.

Efter artikel 1b berører rammeafgørelsen ikke forpligtelsen til at respektere grundlæggende rettigheder og principper som fastsat i artikel 6 i Traktaten om Den Europæiske Union (TEU).

Artikel 2 indebærer, at en dom ledsaget af et certifikat kan sendes til en medlemsstat, hvor den domfældte efter det oplyste har aktiver, indtægt, opholder sig eller - for juridiske persons vedkommende - har hjemsted. Certifikatet, som er optrykt som bilag til afgørelsen, skal være underskrevet og dets indhold bekræftet af de kompetente myndigheder i domsstaten. Afgørelsen kan sendes direkte til de kompetente myndigheder i fuldbyrdelsesstaten.

Artikel 2a fastlægger anvendelsesområdet for rammeafgørelsen. Anvendelsesområdet er fastlagt efter de samme principper som i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre m.v. og udkastet til rammeafgørelse om gennemførelse i Den Europæiske Union af kendelser om indefrysning af formuegoder eller bevismidler.

Der sondres således for så vidt angår anvendelsesområdet mellem forbrydelser på en såkaldt positiv-liste og andre forbrydelser. Positiv-listen omfatter blandt andet terrorisme, menneskehandel, seksuel udnyttelse af børn og børnepornografi, ulovlig handel med narkotika, ulovlig handel med våben, bestikkelse, svig, hvidvaskning, falskmøntneri, miljøkriminalitet, menneskesmugling, manddrab, racisme, bortførelse, bedrageri og færdselsforseelser. *Listen indeholder endvidere en række særlovsovertrædelser.*

Hvis bødef afgørelsen vedrører en forbrydelse på listen, gælder der ikke noget krav om dobbelt strafbarhed, d.v.s. at forholdet ikke nødvendigvis skal være strafbart i fuldbyrdelsesstaten.

For så vidt angår forbrydelser, der ikke er omfattet af listen, vil kravet om dobbelt strafbarhed fortsat finde anvendelse, men det understreges, at anvendelsen af kravet om dobbelt strafbarhed skal anvendes fleksibelt, således at kravet om dobbelt strafbarhed anses for opfyldt, hvis de handlinger, der er grundlag for bødef afgørelsen, helt eller delvist svarer til en lovovertrædelse i fuldbyrdelseslandet.

Rådet kan med enstemmighed beslutte at tilføje yderligere lovovertrædelser på listen.

Efter artikel 3 skal en dom, der er fremsendt i overensstemmelse med artikel 2, anerkendes af fuldbyrdelsesstatens kompetente myndigheder uden yderligere formaliteter og gennemføres omgående på samme måde, som hvis der havde været tale om en national afgørelse.

Formuleringen af bestemmelsen svarer til de relevante bestemmelser i Bruxelles I-forordningen.

Fuldbyrdelsesstaten kan dog afslå anerkendelse og gennemførelse, hvis der i medfør af artikel 4 er grundlag for at afslå fuldbyrdelsen, jf. nedenfor.

Artikel 4 omhandler de tilfælde, hvor fuldbyrdesstaten kan afslå fuldbyrdelse. Det gælder for det første i tilfælde, hvor det i artikel 2 nævnte certifikat ikke er udarbejdet, hvis certifikatet ikke er korrekt udfyldt, eller hvis oplysningerne i certifikatet er åbenlyst forkerte. Dernæst kan fuldbyrdesstaten afslå fuldbyrdelsen, hvis det fastlægges, at den pågældende fysiske eller juridiske person allerede i fuldbyrdesstaten eller i et tredje land, herunder en tredje medlemsstat, er dømt for den samme forbrydelse, som dommen vedrører, og dommen allerede er fuldbyrdet. Fuldbyrdesstaten kan endvidere afslå fuldbyrdelsen, hvis dommen vedrører forhold, der ikke er indeholdt på listen i artikel 2a, stk. 1 og forholdet ikke er strafbart efter fuldbyrdesstatens lovgivning, eller forhold der *udelukkende* er begået uden for domsstatens territorium, og forholdet ikke er strafbart efter fuldbyrdesstatens lovgivning, eller fuldbyrdelsen efter lovgivningen i fuldbyrdesstaten ikke er mulig på grund af forældelse. I relation til forældelse er det yderligere en betingelse, at forholdet hører under fuldbyrdesstatens jurisdiktion. Herudover kan fuldbyrdesstaten afslå fuldbyrdelse, hvis dommen vedrører en person, der ifølge fuldbyrdesstaten er omfattet af strafferetlig immunitet. Desuden kan fuldbyrdelse afslås, hvis dommen vedrører en person, der efter fuldbyrdesstatens lovgivning er under den kriminelle lavalder. Endvidere kan fuldbyrdelse afslås, hvis dommen vedrører en person, der ikke var til stede ved domsafsigelsen, og ikke var behørigt varslet om sagen. Endvidere kan fuldbyrdelse afslås, hvis bødebøbet ikke er højere end 70 Euro eller et beløb svarende hertil.

En beslutning om ikke at fuldbyrde dommen skal træffes snarest muligt og i visse tilfælde efter drøftelse med domsstaten og straks meddeles domsstaten.

Hvis et forhold ikke er begået på domsstatens territorium, kan fuldbyrdesstaten ifølge artikel 5 beslutte at nedsætte bøden til det bødemaximum, der er gældende for forhold af samme karakter i fuldbyrdesstaten, hvis forholdet hører under fuldbyrdesstatens jurisdiktion. Den kompetente myndighed i fuldbyrdesstaten kan om nødvendigt omregne bøden til fuldbyrdesstatens valuta til vekselkursen på det tidspunkt, da bødet blev idømt. Denne omregning vil alene være nødvendig i forhold til de EU-lande, der ikke har Euroen som national valuta, dvs. Danmark, Sverige og Storbritannien.

Artikel 6 indebærer, at det som hovedregel er fuldbyrdesstatens regler, der finder anvendelse på fuldbyrdelsen af dommen. Dette gælder dog ikke bøder, der pålægges en juridisk person, idet fuldbyrdeslandet er forpligtet til at fuldbyrde dommen, selv om fuldbyrdesstaten ikke kan pålægge juridiske personer strafferetligt ansvar. Det gælder endvidere ikke i tilfælde af anvendelse af en forvandlingsstraf for bøden. Efter artikel 7 kan fuldbyrdesstaten således, hvis dommen ikke kan fuldbyrdes, som alternativ anvende frihedsstraf. Dette gælder imidlertid alene, hvis såvel domsstatens som fuldbyrdeslandets lovgivning giver mulighed

herfor. Hvis der anvendes forvandlingsstraf, må denne straf ikke overstige den maksimumstraf, der er angivet i det fremsendte certifikat.

Artikel 8 vedrører amnesti, benådning samt fornyet prøvelse af dommen. Bestemmelsen indebærer, at såvel domsstaten som fuldbyrdesstaten kan træffe afgørelse om benådning og amnesti. Alene domsstaten kan tage stilling til fornyet prøvelse af dommen.

Efter artikel 9 skal fuldbyrdesstaten straks afslutte fuldbyrdelsen af dommen, hvis der fra domsstaten modtages underretning om en beslutning eller foranstaltning, der medfører, at dommen ikke længere kan fuldbyrdes, eller hvis anmodningen om fuldbyrdelse af andre grunde trækkes tilbage.

Artikel 10 medfører, at midlerne fra fuldbyrdelsen tilfalder fuldbyrdesstaten, medmindre andet er aftalt mellem domsstaten og fuldbyrdesstaten.

Den kompetente myndighed i fuldbyrdesstaten skal efter artikel 11 straks underrette domsstaten, når fuldbyrdelsen er gennemført, eller når hele eller dele af dommen ikke kan fuldbyrdes.

Efter artikel 12 mister domsstaten retten til at fuldbyrde dommen, når den er fremsendt til fuldbyrdesstaten. Domsstaten overtager på ny retten til at fuldbyrde dommen, hvis fuldbyrdeslandet helt eller delvist afslår at fuldbyrde dommen, træffer afgørelse om benådning eller giver underretning om, at hele eller dele af dommen ikke er fuldbyrdet, eller anmodningen om fuldbyrdelse trækkes tilbage.

Artikel 13 – 17 vedrører en række praktiske spørgsmål, herunder sprog, omkostninger og ikrafttræden. Herudover indeholder artikel 16 en bestemmelse om, at medlemsstaterne i en periode på 5 år regnet fra implementeringsfristens udløb kan begrænse rammeafgørelsens anvendelsesområde til afgørelser, der er truffet af en domstol og/eller for så vidt angår bødefafgørelser rettet mod juridiske personer, til afgørelser, hvor en forpligtelse til at kriminalisere den pågældende adfærd for juridiske personer følger af et europæiske retligt instrument. I det omfang en medlemsstat vælger at begrænse rammeafgørelsens anvendelsesområde kan andre medlemsstater vælge at anvende samme begrænsning over for den pågældende medlemsstat. *Artikel 16, stk. 1b, indeholder endelig en bestemmelse om, at en medlemsstat kan afslå at fuldbyrde en bødefafgørelse, hvis dette vil stride mod grundlæggende retsprincipper.*

3. Europa-Parlamentet.

Europa-Parlamentet har den 17. januar 2002 afgivet udtalelse om forslaget. Europa-Parlamentet i den forbindelse godkendt udkastet med enkelte ændringsforslag af hovedsagelig sproglig karakter.

4. Høring.

Forslaget har været sendt til høring hos følgende myndigheder og organisationer:

Præsidenten for Østre Landsret, Præsidenten for Vestre Landsret, Præsidenten for Københavns Byret, Præsidenten for Retten i Århus, Præsidenten for Retten i Odense, Præsidenten for Retten i Roskilde, Domstolsstyrelsen, Rigspolitichefen, Rigsadvokaten, Statsadvokaten for særlig økonomisk kriminalitet, Politidirektøren i København, Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Foreningen af Politimestre i Danmark, Advokatrådet, Landsforeningen af beskikkede advokater, Politifuldmægtigforeningen, Politiforbundet i Danmark, Amnesty International, Det Danske Center for Menneskerettigheder, Dansk Told- og Skatteforbund, Københavns Universitet og Århus Universitet.

Justitsministeriet har modtaget høringssvar fra Præsidenten for Vestre Landsret, Præsidenten for Københavns Byret, Domstolsstyrelsen, Rigspolitichefen, Rigsadvokaten, Statsadvokaten for særlig økonomisk kriminalitet, Politidirektøren i København, Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Foreningen af Politimestre i Danmark, Advokatrådet, Landsforeningen af beskikkede advokater, Politiforbundet i Danmark og Det Danske Center for Menneskerettigheder.

Præsidenten for Vestre Landsret og Præsidenten for Københavns Byret har meddelt, at Københavns Byret ikke finder anledning til at udtale sig om forslaget, Politidirektøren i København og Dommerfuldmægtigforeningen har meddelt, at man ikke har bemærkninger til forslaget mens, Rigspolitichefen har oplyst, at Rigspolitiet ikke har politifaglige bemærkninger til forslaget. Datatilsynet har bemærket, at forslaget i sin nuværende udformning ikke vurderes at have konsekvenser af databeskyttelsesretlig karakter. Det Danske Center for Menneskerettigheder har meddelt, at Centret desværre ikke har ressourcer til at efterkomme anmodningen om bemærkninger. Domstolsstyrelsen har bemærket, at gennemførelsen af en sådan rammeafgørelse formentlig vil medføre en stigning i antallet af sager om bødestraffe til fuldbyrdelse i Danmark, men at forslaget ikke i øvrigt giver Domstolsstyrelsen anledning til bemærkninger. Statsadvokaten for særlig økonomisk kriminalitet har bemærket, at statsadvokaten deltager i den arbejdsgruppe, der behandler forslaget, og at man derfor, og da arbejdsgruppens forhandlinger vedrører væsentlige ændringer af forslaget, vil undlade at kommentere forslaget på nu-

værende tidspunkt. Den Danske Dommerforening har anført, at en gennemførelse af forslaget vil nødvendiggøre betydelige og principielle ændringer af dansk lovgivning, og at foreningen for nærværende ikke finder i øvrigt at burde udtale sig om forslaget.

Rigsadvokaten har bemærket, at man under hensyn til de ændringer, der siden offentliggørelsen er sket i forslaget, alene har forholdt sig til de grundlæggende principper i forslaget. Rigsadvokaten har på den baggrund tilsluttet sig princippet i forslagets artikel 3 om umiddelbar anerkendelse og fuldbyrdelse af domme, men anført, at det efter Rigsadvokatens opfattelse imidlertid bør tilstræbes, at de i artikel 4 nævnte grunde til at undlade fuldbyrdelse i så vidt omfang som muligt sikrer, at princippet om dobbelt strafbarhed kan gøres gældende, og at det vil være muligt at afslå fuldbyrdelse under henvisning til grundlæggende retsprincipper.

Landsforeningen af beskikkede advokater har henledt opmærksomheden på, at hverken niveauet for bødestrafte, anvendelse af forvandlingsstraffe eller mulighed for at afsige udeblivelsesdomme er harmoniseret i de europæiske lande, hvorfor foreningen ikke kan tiltræde, at man opgiver de sikkerhedsgarantier, der p.t. findes i forbindelse med fuldbyrdelse af udenlandske domme.

Advokatrådet er enig i at udelukke fuldbyrdelse af bødestrafte under de omstændigheder, der er nævnt i rammeafgåelsen og fremhæver, at det bør sikres, at en udenlandsk bødestraf ikke inddrives eller i øvrigt har retsvirkning i fuldbyrdelsesstaten, hvis det må antages, at bødestraffen ikke ville være inddrevet, såfremt den havde været idømt af fuldbyrdelsesstaten, og at fuldbyrdelsesstatens regler for gældssanering, akkord m.v. således også bør gælde overfor afgørelser om bødestrafte idømt af domsstaten.

Politiforbundet i Danmark har tilsluttet sig forslaget med bemærkning om, at det dermed vil blive muligt at inddrive bøder, sagsomkostninger samt erstatningskrav uden yderligere formaliteter i andre medlemslande, når domsstaten ledsager afgørelsen af det i landene anerkendte certifikat. Politiforbundet ser forslaget som en naturlig følge af de åbne grænser og den øgede bevægelighed blandt borgerne i medlemslandene.

Foreningen af Politimestre i Danmark har udtalt, at uden kendskab til hvilke myndigheder og i hvilket omfang, der kan pålægges bøder af administrative myndigheder i de øvrige EU-lande, forekommer det betænkeligt at anvende princippet på andet end bøder, erstatning til ofre og sagsomkostninger, der er pålagt af en domstol under en sag i strafferetsplejens former. Foreningen finder det endvidere betænkeligt, at kravet om dobbelt strafbarhed og fuldbyrdelseslandets forældelsesregler alene gælder for forhold, der er begået på fuldbyrdelsesstatens eller en tredje medlemsstats område, og således ikke for bøder pålagt for forhold begået på domsstatens område. Foreningen har endvidere bemærket, at der ikke i rammeafgåelsen sy-

nes at være taget stilling til, hvem der kan meddele udsættelse eller tillade en afdragsvis afvikling af bøden, medmindre det kan indfortolkes i muligheden i artikel 8 for at undlade inddrivelse i tilfælde, hvor der på grund af domfældtes økonomiske forhold ikke er udsigt til, at bøden vil kunne inddrives. Kravet i samme artikel om, at kun domsstaten kan træffe afgørelse om benådning m.v., synes i øvrigt at være overflødige og at skabe unødvendige administrative problemer. Endelig har foreningen påpeget, at afhængigt af, hvorledes rammeafgørelsen vil blive administreret, vil der blive pålagt politiets juridiske og administrative personale yderligere arbejdsopgaver, som ikke vil kunne løses med de nuværende normativer. Især vil proceduren omkring overførelse af midler inddrevet til dækning af sagsomkostninger og erstatningskrav kunne blive ressourcekrævende.

5. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde.

Sagen har senest været drøftet på et møde i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 22. april 2003.

6. Subsidiaritetsprincippet.

Udkastet til rammeafgørelse ses ikke at være i strid med subsidiaritetsprincippet.

7. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser.

Formålet med forslaget til rammeafgørelse er at gennemføre princippet om gensidig anerkendelse på afgørelser om bødestraf. Hensigten er, at en bødeafgørelse truffet i ét medlemsland automatisk skal anerkendes og fuldbyrdes på samme måde, som fuldbyrdelsen af nationale afgørelser om bødestraf.

Der vil efter forslaget til rammeafgørelse alene være begrænsede muligheder for at efterprøve og afslå fuldbyrdelsen af en afgørelse truffet i et andet medlemsland.

Der findes allerede danske regler om fuldbyrdelse af udenlandske afgørelser om bødestraf.

Efter § 1 i lov nr. 323 af 4. juni 1986, som ændret ved lov nr. 291 af 24. april 1996 og lov nr. 280 af 25. april 2001, om international fuldbyrdelse af straf m.v., kan udenlandske afgørelser om straf m.v. fuldbyrdes her i landet og danske afgørelser om straf m.v. fuldbyrdes i udlandet efter reglerne i loven.

Danmark ratificerede den 3. marts 1971 den europæiske konvention af 28. maj 1970 om strafedommes internationale retsvirkninger. Efter § 4 i lov om international fuldbyrdelse af straf

kan afgørelser, som er omfattet af den europæiske konvention om straffedømmes internationale retsvirkninger, fuldbyrdes efter reglerne i konventionens afsnit II, jf. afsnit I, jf. herom nedenfor.

I lovens kapitel 4 er der fastsat fælles regler om behandlingen af sager om fuldbyrdelse af udenlandske afgørelser i Danmark. Det følger således af § 6, at sager, som skal afgøres af en domstol her i landet, indbringes af anklagemyndigheden for byretten på det sted, hvor den pågældende bor. I øvrigt gælder i henhold til lovens § 7 retsplejelovens regler om straffesagers behandling for retten, i det omfang konventionen og loven ikke indeholder modstående regler.

Konventionen om straffedømmes internationale retsvirkninger åbner mulighed for, at en straffedom, der er afsagt i ét land, fuldbyrdes i et andet.

Efter artikel 1 i konventionen defineres en straffedom som enhver endelig afgørelse truffet af en domstol i et land efter en retsforfølgning i strafferetsplejens former. En lovovertrædelse defineres som handlinger, der omfattes af straffelovgivningen, samt sådanne lovovertrædelser, der af de kontraherende lande er opregnet i et bilag til konventionen, forudsat at den domfældte person har mulighed for at få sagen prøvet for en domstol. Denne type lovovertrædelser er navnlig bestemmelser om den offentlige orden, der i nogle lande er særskilt reguleret uden for straffelovgivningen.

Som nævnt ovenfor kan afgørelser, som er omfattet af konventionen i medfør af lovens § 4 fuldbyrdes efter reglerne i konventionens afsnit II (artikel 2 – 52).

Efter artikel 2 i konventionen finder afsnit II bl.a. anvendelse på bødef afgørelser.

Konventionen indebærer, at domsstaten kan anmode det land, hvor den domfældte opholder sig, om at overtage fuldbyrdelsen. Ifølge konventionens artikel 5 kan domsstaten dog kun anmode fuldbyrdelseslandet om at overtage fuldbyrdelsen, hvis domfældte er fast bosiddende i fuldbyrdelseslandet. Domsstaten er aldrig forpligtet til at fremsætte en sådan anmodning. Fuldbyrdelseslandet er derimod som udgangspunkt forpligtet til at overtage fuldbyrdelsen, medmindre der foreligger en af de afslagsgrunde, som er nævnt i konventionen.

I henhold til artikel 3 i konventionen vil det være en betingelse for at overtage fuldbyrdelsen, at det pådømte forhold også ville være strafbart, hvis det var blevet begået i fuldbyrdelseslandet (kravet om dobbelt strafbarhed).

Efter artikel 6 har fuldbyrdelseslandet en række muligheder for at afslå fuldbyrdelsen. Bestemmelsen indebærer bl.a., at fuldbyrdelse kan afslås, hvis:

- fuldbyrdelsen vil stride mod grundlæggende retsprincipper,
- den pådømte lovovertrædelse er af politisk karakter,
- den pågældende handling allerede er genstand for retsforfølgning i fuldbyrdelseslandet,
- fuldbyrdelseslandet har besluttet at undlade retsforfølgning eller at indstille en allerede påbegyndt retsforfølgning vedrørende den samme handling,
- handlingen er begået uden for domsstatens territorium,
- domfældte var under den kriminelle lavalder på gerningstidspunktet, eller
- dommen ikke længere kan fuldbyrdes på grund af forældelse.

Efter artikel 10 sker fuldbyrdelsen i henhold til reglerne i fuldbyrdelseslandet, og alene fuldbyrdelsesstaten er kompetent til at træffe alle vedkommende afgørelser. Dog kan både fuldbyrdelseslandet og domsstaten udøve retten til amnesti eller benådning.

Artikel 42 indebærer, at fuldbyrdelseslandet er bundet af sagens faktiske omstændigheder i det omfang, de er anført i afgørelsen, eller i det omfang denne forudsætningsvis bygger på dem.

Ifølge artikel 47 skal provenuet af bøder indbetales til statskassen i fuldbyrdelseslandet med respekt af tredjemands rettigheder.

Efter artikel 48 kan retten i fuldbyrdelseslandet idømme en forvandlingsstraf, der medfører frihedsstraf, for så vidt begge staters lovgivning indeholder hjemmel hertil, medmindre domsstaten udtrykkeligt har begrænset sin anmodning til alene at gælde inddrivelse af bøden.

For så vidt angår fuldbyrdelse af afgørelser truffet i de øvrige nordiske lande finder lov om samarbejde med Finland, Island, Norge og Sverige angående fuldbyrdelse af straf m.v., jf. lov nr. 214 af 31. maj 1963 som ændret ved lov nr. 323 af 4. juni 1986 og lov nr. 291 af 24. april 1996 og lov nr. 280 af 25. april 2001, anvendelse.

Efter lovens § 1 kan bødestraf, som er pålagt i Finland, Island, Norge eller Sverige, fuldbyrdes her i landet, ligesom danske afgørelser om bødestraf efter lovens § 2 kan fuldbyrdes i de øvrige nordiske lande.

For så vidt angår forvandlingsstraf for bøde kan sådanne afgørelser i henhold til § 3, stk. 2, jf. stk. 1, fuldbyrdes her i landet, hvis den dømte på det tidspunkt, da straffen skal fuldbyrdes, har statsborgerret eller bopæl her i landet.

Fuldbyrdelse finder sted efter begæring fra vedkommende myndighed i Finland, Island, Norge eller Sverige, jf. lovens § 17. Det er efter § 18 en betingelse for fuldbyrdelse, at afgørelsen kan fuldbyrdes i det land, hvor afgørelsen er truffet.

Efter § 20 sker fuldbyrdelse af bødestrafte i overensstemmelse med dansk ret. Det betyder, at danske regler om benådning, henstand, afdragsvis betaling, udpantning og eftergivelse finder anvendelse. For så vidt angår forældelse af adgangen til at fuldbyrde straf gælder alene reglerne i det land, hvor straffen er pålagt.

Ved cirkulære nr. 220 af 16. december 1963, som ændret ved cirkulære nr. 148 af 3. august 1994, er der i tilslutning til loven fastsat en række supplerende bestemmelser om samarbejde med Finland, Norge og Sverige angående fuldbyrdelse af straf m.v.

Efter § 6 i cirkulæret sker inddrivelse her i landet af bøder pålagt i Finland, Island, Norge og Sverige efter begæring fra de relevante myndigheder i de nævnte lande. Politiet i den politikreds, hvor den pågældende har bopæl eller ophold, afgør, om begæringen bør imødekommes.

I henhold til cirkulærets § 8 omregnes bødebeløbet til dansk mønt efter køberkursen dagen før politiets beslutning om, at begæringen skal efterkommes. Inddrivelse af bøder sker i overensstemmelse med de regler, der gælder for inddrivelse af bøder her i landet. Eftergivelse kan alene bestemmes af Justitsministeriet. Fuldbyrdelse af forvandlingsstraf for bøden må kun finde sted efter særlig begæring herom.

Efter § 50 i straffeloven tilfalder en bøde statskassen. Dette gælder tillige bøder, der inddrives her i landet på grundlag en udenlandsk begæring om fuldbyrdelse.

For så vidt angår afgørelser truffet uden for de nordiske lande giver de danske regler - sammenholdt med bestemmelserne i konventionen af 28. maj 1970 om straffedommes internationale retsvirkninger – som nævnt ovenfor de danske myndigheder en række muligheder for at afslå fuldbyrdelsen af en udenlandsk afgørelse om bødestraf. Det er således efter de gældende regler bl.a. et krav, at det forhold, der ligger til grund for afgørelsen, ligeledes skal være strafbart i fuldbyrdelseslandet, ligesom fuldbyrdelsen vil kunne afslås, hvis fuldbyrdelsen vil være i strid med grundlæggende retsprincipper.

Derimod vil afgørelser om bødestraf truffet i Finland, Island, Norge og Sverige som udgangspunkt automatisk blive anerkendt og fuldbyrdet, hvis betingelserne i lov om samarbejde med Finland, Island, Norge og Sverige angående fuldbyrdelse af straf m.v. er opfyldt.

Efter det foreliggende forslag til rammeafgørelse vil kravet om dobbelt strafbarhed alene kunne gøres gældende, hvis domsstaten har udøvet ekterritorial strafprocessuel kompetence, d.v.s. hvis de forhold, der ligger til grund for afgørelsen, er begået på fuldbyrdelsesstatens eller en tredje medlemsstats område. I dette tilfælde vil det endvidere være muligt at afslå fuldbyrdelsen, hvis afgørelsen på grund af reglerne om forældelse i fuldbyrdelseslandet ikke kan fuldbyrdes.

Der vil ikke være mulighed for at afslå fuldbyrdelsen under henvisning til grundlæggende retsprincipper.

Gennemførelsen af disse regler vil i givet fald kræve lovændringer i Danmark.

Udkastet til rammeafgørelse skønnes ikke at have statsfinansielle konsekvenser.

8. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg.

Udkastet til rammeafgørelse er tillige med et grundnotat herom oversendt til Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg henholdsvis den 12. og den 18. februar 2002.

Et aktuelt notat blev oversendt til Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg den 30. maj 2002. Sagen blev dog taget af dagsordenen for rådsmødet (retlige og indre anliggender samt civil beskyttelse) den 13. – 14. juni 2002.

Herudover har udkastet til rammeafgørelse været forelagt for Folketingets Retsudvalg og Europaudvalg til orientering forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 14. – 15. oktober 2002. Aktuelle notater blev oversendt til udvalgene henholdsvis den 4. og 8. oktober 2002.

Udkastet til rammeafgørelse blev endvidere forelagt for Folketingets Retsudvalg og Europaudvalg til orientering forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 28. – 29. november 2002. Aktuelle notater blev oversendt til udvalgene den 15. november 2002, ligesom udkastet til rammeafgørelse blev forelagt for Folketingets Retsudvalg og Europaudvalg til orientering forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 19. december 2002. Aktuelle notater blev oversendt til udvalgene den 6. december 2002.

Udkastet til rammeafgørelse blev endelig forelagt for Folketingets Retsudvalg og Europaudvalg til orientering forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 27. – 28. februar 2003. Aktuelle notater blev oversendt til udvalgene den 13. februar 2003.

Vedrørende: C.SIS budget for 2004.

Nyt notat.

1. Baggrund.

I forbindelse med Amsterdam-traktatens ikrafttræden den 1. maj 1999 blev Schengen-reglerne integreret i Den Europæiske Union, idet bestemmelserne vedrørende Schengen-informationssystemet (SIS) fik retsgrundlag i Traktaten om Den Europæiske Union (TEU).

Bestemmelserne vedrørende Schengen-informationssystemet (SIS) findes i Schengen-konventionens afsnit IV (artikel 92-119). Schengen-informationssystemet består af en national del i hvert medlemsland (N.SIS) og en central teknisk støttefunktion (C.SIS), som er beliggende i Strasbourg.

Det eksisterende Schengen-informationssystem (SIS I) er dimensioneret til maksimalt at indeholde oplysninger for så vidt angår 18 lande (de 15 deltagende Schengen-lande samt yderligere tre lande) og giver således ikke mulighed for at medtage oplysninger fra yderligere lande i forbindelse med udvidelsen af Den Europæiske Union.

Etableringen af et ændret og udvidet Schengen-informationssystem (SIS II) med mulighed for tilslutning af yderligere lande er på denne baggrund en forudsætning for kandidatlandenes deltagelse i Schengen-samarbejdet. Etableringen af SIS II vil endvidere give mulighed for at gennemføre forbedringer inden for en række områder for så vidt angår anvendelsen af Schengen-informationssystemet.

På denne baggrund vedtog Rådet i december 2001 henholdsvis en rådsforordning (EFT L 328 af 13. 12 2001, s. 4) og en rådsafgørelse (EFT L 328 af 13. 12 2001, s. 1) om udviklingen af den anden generation af Schengen-informationssystemet (SIS II), og Kommissionen har på denne baggrund indledt udviklingsarbejdet.

Danmark og de øvrige nordiske lande er pr. 1. januar 2001 blevet tilsluttet Schengen-informationssystemet i forbindelse med Danmarks og de øvrige nordiske landes indtræden i det praktiske Schengen-samarbejde den 25. marts 2001.

Frankrig er ansvarlig for etablering og drift af C.SIS. De nærmere regler herom er fastsat i finansforordningen for C.SIS. Det følger af finansforordningen, at Rådet (Schengen-landene) fastlægger budgettet for C.SIS. Frankrig afholder de løbende etablerings- og driftsudgifter, som efterfølgende dækkes af Schengen-landene i fællesskab. Dette sker i henhold til en forde-

lingsnøgle, der fastlægges hvert år på grundlag af den andel, som de enkelte landes momsindtægt udgør af De Europæiske Fællesskabers samlede momsindtægter i det forudgående regnskabsår, jf. Schengen-konventionens artikel 119, stk. 1.

De nordiske lande har siden den 1. januar 1997 bidraget til betaling af udgifterne forbundet med etablering og drift af C.SIS. Danmark bidrager med ca. 2 procent.

Et forslag til anlægs- og driftsbudgettet for C.SIS i 2004 forventes fremlagt til vedtagelse i forbindelse med rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 8. maj 2003.

2. Indhold.

Budgetforslaget vedrørende anlægsudgifter er på i alt 750.000 euro (svarende til ca. 5.600.000 dkr.). Der er tale om en stigning på 150.000 euro i forhold til budgettet for 2003, hvilket skal ses på baggrund af, at der som noget nyt er afsat 150.000 euro for at tage højde for en eventuel beslutning om udvikling af webtjenester. Udvikling af webtjenester har været drøftet i SIS-teknik-arbejdsgruppen, og der er igangsat en nærmere undersøgelse af spørgsmålet.

Budgetforslaget vedrørende driften af C.SIS er på i alt 1.960.000 euro (svarende til ca. 14.700.000 dkr.). Der er tale om en stigning på 70.000 euro i forhold til budgettet for 2003, hvilket skal ses på baggrund af, at der er afsat et højere beløb til fast vedligeholdelse af edb-systemet, idet dele af systemet i forhold til de tidligere år vil kræve fuld vedligeholdelse i 2004. Stigningen skyldes endvidere, at der for at tage hensyn til udviklingen i det forløbne år er afsat et højere beløb til personaleudgifter. Kontiene vedrørende hjælpematerialer (edb) og fornyelse af edb-hardware er derimod reduceret.

Det samlede anlægs- og driftsbudget for C.SIS udgør 2.710.000 euro (svarende til ca. 20.300.000 dkr.). Danmarks bidrag til budgettet for C.SIS i 2004 vil udgøre ca. 400.000 dkr.

3. Europa-Parlamentet.

Sagen har ikke været forelagt for Europa-Parlamentet til udtalelse.

4. Høring.

Der er ikke foretaget høring i anledning af forslaget.

5. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde.

Sagen har været drøftet på et møde i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 22. april 2003.

6. Subsidiaritetsprincippet.

Subsidiaritetsprincippet ses ikke at have betydning for sagen.

7. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser.

Det danske bidrag til anlæg og drift af C.SIS betales af Rigspolitichefen og Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration, og udgifterne hertil afholdes inden for de bevillingsmæssige rammer.

Budgetforslaget har ikke lovgivningsmæssige konsekvenser.

8. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg.

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketinget Europaudvalg eller Retsudvalg.

Vedrørende: Flerårig oversigt vedrørende godkendte anlægsudgifter i forbindelse med C.SIS.

Nyt notat.

1. Baggrund.

I forbindelse med Amsterdam-traktatens ikrafttræden den 1. maj 1999 blev Schengen-reglerne integreret i Den Europæiske Union, idet bestemmelserne vedrørende Schengen-informations-systemet (SIS) fik retsgrundlag i Traktaten om Den Europæiske Union (TEU).

Bestemmelserne vedrørende Schengen-informationssystemet (SIS) findes i Schengen-konventionens afsnit IV (artikel 92-119). Schengen-informationssystemet består af en national del i hvert medlemsland (N.SIS) og en central teknisk støttefunktion (C.SIS), som er beliggende i Strasbourg.

Det eksisterende Schengen-informationssystem (SIS I) er dimensioneret til maksimalt at indeholde oplysninger for så vidt angår 18 lande (de 15 deltagende Schengen-lande samt yderligere tre lande) og giver således ikke mulighed for at medtage oplysninger fra yderligere lande i forbindelse med udvidelsen af Den Europæiske Union.

Etableringen af et ændret og udvidet Schengen-informationssystem (SIS II) med mulighed for tilslutning af yderligere lande er på denne baggrund en forudsætning for kandidatlandenes deltagelse i Schengen-samarbejdet. Etableringen af SIS II vil endvidere give mulighed for at gennemføre forbedringer inden for en række områder for så vidt angår anvendelsen af Schengen-informationssystemet.

På denne baggrund vedtog Rådet i december 2001 henholdsvis en rådsforordning (EFT L 328 af 13. 12 2001, s. 4) og en rådsafgørelse (EFT L 328 af 13. 12 2001, s. 1) om udviklingen af den anden generation af Schengen-informationssystemet (SIS II), og Kommissionen har på denne baggrund indledt udviklingsarbejdet.

De finansielle bestemmelser i forbindelse med anlæg og drift af C.SIS er fastsat i en finansforordning for C.SIS. Efter finansforordningen er Frankrig ansvarlig for anlæg og drift af C.SIS. Det følger endvidere af finansforordningen, at Rådet (Schengen-landene) fastlægger budgettet for C.SIS. Frankrig afholder de løbende anlægs- og driftsudgifter, som efterfølgende dækkes af Schengen-landene i fællesskab. Dette sker i henhold til en fordelingsnøgle, der

fastlægges hvert år på grundlag af den andel, som de enkelte landes momsindtægt udgør af Det Europæiske Fællesskabs samlede momsindtægter i det foregående regnskabsår, jf. Schengen-konventionens artikel 119, stk. 1.

Danmark og de øvrige nordiske lande har siden 1. januar 1997 bidraget til betaling af udgifterne forbundet med anlæg og drift af C.SIS. Danmark bidrager med ca. 2 procent af udgifterne.

Efter finansforordningen for C.SIS skal Frankrig hvert år udarbejde en oversigt vedrørende godkendte anlægsudgifter i forbindelse med C.SIS.

Rådet (Schengen-landene) godkendte et anlægsbudget på 700.000 euro (svarende til ca. 5.250.000 dkr.) for C.SIS (SIS I) i 2002 på et møde i Det Blandede Udvalg på ministerniveau med deltagelse af Norge og Island, der blev afholdt i forbindelse med rådsmødet (retlige og indre anliggender samt civilbeskyttelse) den 27. – 28. september 2001.

En flerårig oversigt vedrørende godkendte anlægsudgifter i forbindelse med C.SIS i perioden indtil den 31. december 2002 forventes forelagt til godkendelse i forbindelse med rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 8. maj 2003.

2. Indhold.

Det fremgår af oversigten, at der i perioden fra den 18. december 1991 til den 31. december 2001 i alt er godkendt anlægsudgifter vedrørende C.SIS (SIS I) for 22.208.626,50 euro (svarende til ca. 166.564.699 dkr.), og at der i 2002 i alt er godkendt anlægsudgifter vedrørende C.SIS (SIS I) for 338.836,27 euro (svarende til ca. 2.541.272 dkr.) I alt er der godkendt anlægsudgifter til C.SIS (SIS I) for 22.547.462,77 euro (svarende til ca. 169.105.971 dkr.)

Det fremgår endvidere af oversigten, at der i perioden indtil den 31. december 2001 er godkendt anlægsudgifter vedrørende SIS II for 461.663,26 euro (svarende til ca. 3.462.474 dkr.), mens ingen anlægsudgifter er godkendt for SIS II i 2002.

I alt er der i perioden indtil 31. december 2002 godkendt anlægsudgifter i forbindelse med C.SIS for 23.009.126,03 euro (svarende til 172.568.445 dkr.)

3. Europa-Parlamentet.

Sagen har ikke været forelagt for Europa-Parlamentet til udtalelse.

4. Høring.

Der er ikke foretaget høring i anledning af den flerårige oversigt vedrørende godkendte anlægsudgifter i forbindelse med C.SIS.

5. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde.

Sagen har været drøftet på et møde i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 22. april 2003.

6. Subsidiaritetsprincippet.

Subsidiaritetsprincippet ses ikke at have betydning for sagen.

7. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser.

Det danske bidrag til drifts- og anlægsudgifter for C.SIS betales af Rigspolitichefen og Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration, og udgifterne hertil afholdes inden for de bevillingsmæssige rammer.

Den flerårige oversigt vedrørende godkendte anlægsudgifter i forbindelse med C.SIS ses ikke at have statsfinansielle eller lovgivningsmæssige konsekvenser. Det bemærkes i den forbindelse, at udgifterne i 2002 ikke overskrider budgettet for anlæg og drift af C.SIS, der blev godkendt af Rådet på et møde i Det Blandede Udvalg på ministerniveau med deltagelse af Norge og Island, der blev afholdt i forbindelse med rådsmødet (retlige og indre anliggender samt civilbeskyttelse) den 27. – 28. september 2001.

8. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg.

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Retsudvalg eller Europaudvalg.

Det bemærkes, at forslaget til anlægsbudgettet for C.SIS for 2002 blev forelagt for Folketingets Retsudvalg til orientering og for Folketingets Europaudvalg med henblik på forhandlingsoplæg forud for mødet i Det Blandede Udvalg på ministerniveau med deltagelse af Norge og Island, der blev afholdt i forbindelse med rådsmødet (retlige og indre anliggender samt civilbeskyttelse) den 27. – 28. september 2001. Aktuelle notater vedrørende anlægsbudgettet for C.SIS for 2002 blev oversendt til udvalgene den 14. september 2001.

Vedrørende: Forhandlingerne med Schweiz om deltagelse i Schengen-reglerne*.

Nyt notat.

1. Baggrund.

I forlængelse af de syv sektoraftaler, der blev indgået mellem EU og Schweiz i 1999, og som trådte i kraft den 1. juni 2002, er der mellem EU og Schweiz enighed om at udbygge samarbejdet på en række andre områder. Schweiz har i den forbindelse udtrykt ønske om at deltage i Schengen-samarbejdet og Dublin/Eurodac-regelsættet.

Rådet (generelle anliggender) vedtog den 17. juni 2002 forhandlingsmandater med henblik på schweizisk deltagelse i henholdsvis Schengen-samarbejdet og Dublin/Eurodac-regelsættet.

I mandaterne bemyndiges Kommissionen til at forhandle en aftale om associering af Schweiz i de dele af Schengen-reglerne, der hører under EF-traktaten (Søjle 1), og formandskabet til at forhandle schweizisk deltagelse i de dele af Schengen-reglerne, der hører under EU-traktaten (Søjle 3). Formandskabet bistås under forhandlingerne af Kommissionen, ligesom Norge og Island deltager i forhandlingerne.

Endvidere har Rådet og medlemslandenes repræsentanter forsamlet i Rådet bemyndiget Kommissionen til at indlede forhandlinger med Schweiz om schweizisk deltagelse i Eurodac-forordningen samt Dublin-regelsættet.

Det første forhandlingsmøde med Schweiz fandt sted den 11. juli 2002, og der har efterfølgende været afholdt en række yderligere forhandlingsmøder.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 8. maj 2003 forventes en politisk drøftelse af de igangværende forhandlinger med Schweiz med fokus på Schweiz' deltagelse i Schengen-reglerne og de udestående spørgsmål i forbindelse hermed.

2. Indhold.

Der lægges i forhandlingsmandaterne op til en associering af Schweiz i henholdsvis Schengen-reglerne og Dublin/Eurodac-regelsættet svarende til de norske/islandske associeringsordninger.

---

* Forslaget er fremsat helt eller delvist med hjemmel i TEF, afsnit IV. Protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet til Amsterdam-traktaten, finder derfor anvendelse.

Der er i forbindelse med vedtagelse af forhandlingsmandaterne ikke taget stilling til, hvilken form aftalen skal have.

Ifølge forhandlingsmandaterne skal der tages højde for Danmarks særlige stilling i relation til retsakter, der vedtages med hjemmel i EF-traktatens afsnit IV (asyl, immigration, visum og grænsekontrol), jf. Protokollen om Danmarks Stilling. Danmark deltog på grund af forbeholdet ikke i vedtagelsen af forhandlingsmandaterne for så vidt angår schweizisk deltagelse i Eu-rodac-forordningen og Schengen-reglerne inden for EF-traktaten (Søjle 1).

3. Europa-Parlamentet.

Europa-Parlamentet har ikke afgivet udtalelse i sagen.

4. Høring.

Der er ikke foretaget høring i anledning af sagen.

5. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde.

Sagen har senest været drøftet på et møde i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 22. april 2003.

6. Subsidiaritetsprincippet.

Sagen skønnes ikke at være i strid med subsidiaritetsprincippet.

7. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser.

Det er endnu for tidligt at vurdere de lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser i forbindelse med Schweiz' eventuelle deltagelse i Schengen-reglerne. En sådan vurdering vil blive foretaget forud for indgåelsen af eventuelle aftaler herom.

8. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg.

Forhandlingsmandaterne blev forelagt Folketingets Retsudvalg og Europaudvalg forud for rådsmødet den 13. – 14. juni 2002. Aktuelle notater om sagen blev oversendt til udvalgene den 30. maj 2002.